

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
un an 20 cor.
un an 10 cor.
un an 5 cor.
un an 2 cor.
de Duminică pe an 4 cor.
pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Scripte nu se înaptează.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un gir garantat: prima dată 16
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Astăzi abonamentele, cărți și lucrări -
nu se plătesc decât în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
Scrieri neîncetate nu se primesc.

Serbarea dela Putna.

János Benedek, cunoscutul învățat maghiar, a scris în «Budapesti Hirlap» (Nr. 162) un articol asupra serbării dela Putna. El relatează, că până și un barbat cult și cunoscut pe lume, ca Dr. Jancsó, care nu-l știa pe Mihai Viteazul, a fost impresionat de măsură luată de rectorii universităților maghiare, de a elimina pe studenții români care s'ar duce să ia parte la serbările dela Putna.

Eată cum își motivează profesorul maghiar punctul său de privire:

«Participarea tinerimei române din Ungaria la serbarea dela Putna, afară de caracterul ei daco-român, mai are de astădată și o altă țintă împotriva Ungurilor: prăznuirea voevodului Ștefan însemnează pentru ei tocmai ca și când s'ar prăznuia Mihai Viteazul; tocmai de aceea, tinerul român are la parte la această serbare vede în voevodul Ștefan nu atât pe viteazul stăruitor, ci pe învingătorul Ungurilor. În fața Românilor care privește la Unguri ca la dușmanii ei firești, voevodul Ștefan este un bărbat mare încă de cât chiar Mihai Viteazul, pentru-că acesta din urmă a învins numai pe Báthory Endre, pe când Ștefan a biruit cel mai puternic craiu unguresc, pe Matiaș...»

Va să zică asta e: noi să nu prăznuim vitejii nostri care au biruit asupra Ungurilor! În sufletul nostru să fie înăbușită ori-

ce simțire despre mărirea neamului. Noi să nu luăm cunoștință despre zilele de izbândă ale neamului românesc, să nu aflăm că am avut viteji cari au pus pe fugă pe Robert Károly și pe craiul Mateiu, cu atât mai puțin să dăm veste până în cea din urmă colibă românească, în creșterii munților, că înainte cu trei sute de ani tot pământul pe unde se aflau Români era sub un singur stăpânitor, Mihai Viteazul! Ci să ținem poporul românesc din Țeara Ungurească în credința, că de când ne-am pomenit pe lume, și aici, și dincolo, am tras la jug, am fost niște iobagi nemernici, niște slăbănogi de cari și-au bătut joc până și cel mai fără vlagă voevod ori craiu unguresc...

De fapt, în școlile noastre este oprită ori-ce carte care să pomenească despre vitejii neamului. Și dacă ar fi să rămânem cu știința istorică ce ne îngăduie stăpânirea ungurească, apoi nici n'am ști că peste zidurile cetății Alba Iulia a fălăit odată steag românesc și infumurații boeri unguri, «nemes»-ii cari și-au bătut joc de Români, fost-au siliți să vină umiliți a se închina Voevodului tuturor Românilor... și că numai printr-un omor mișelesc, pe câmpia Turdei, s'a stins viața viteazului voevod Mihaiu... N'am ști de pățania craiului Mateiu, care plecase dela Buda cu oaste mare spre Suceava, să ingenunchieze pe Ștefan, viteazul vitejilor, — dar la Baia din Moldova în cap de noapte a fost pus pe fugă și o săgeată ce i-s'a înfipt în — spate l'a înduplecat în urmă ca el să caute prietenia lui Ștefan și

să-l lase acestuia de bună-voie în stăpânire Ciceul, pe care-l cucerise Ștefan după-ce Mateiu nu știa cum s'ajungă mai iute acasă...

Era strimtorat atunci Mateiu: avea necazuri cu Cehii și grozav s'a bucurat că Ștefan cade la pace cu el...

Și multe alte n'am ști, ori că le-am ști așa cum șovinștilor le vine la socoteală să ni-le înfățișeze: că voievozii români trăiau din mila crailor din Buda; că Ioan Corvin dela Hunedoara n'a fost din viață românescă, ci și el și fiul său Mateiu-Craiu au fost cel mai curat sânge — unguresc; că Horea, Cloșca și Crișan au fost niște tăciunari de rind, ear Iancu și chiar marele arhiepiscop Șaguna nu-s vrednici să li-se ridice o cruce la capătul...

Serbări ca cea dela Putna, se înțelege, trage dungă peste socoteli de felul acesta... Adunându-se acolo Români din toate părțile, bine înțeles: merge și vestea despre vitejia străbună și mai ales despre o mare virtute a celor-ce trăiesc! Virtutea asta e prăznuirea dela Putna, prinosul ce aduc cu acest prilej Români din toate părțile viteazului mare și sfânt... Căci poporul care în așa chip știe cinsti pe strămoși — asta o știu și Ungurii — e menit să trăiască încă mult și fapte mari să săvârșească.

«Eată ce vor scoate mai mult în lumină — scrie dr. Jancsó — vorbitorii serbării dela Putna, mai ales pentru a ne da să înțelegem, că nu e bine să ne încredem, pentru-că mai curând ori mai târziu Ștefan Voevodul va avea urmași puter-

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare).

MASA FESTIVĂ.

Întâia oară Români din cele patru uniri s'au adunat la un loc, ca să preamărească preună numele unuia dintre marii susținatori ai neamului românesc, să se îmbărbăteze unii alții și să-și întărească credința în viitor, și alți ochi s'au umplut de lacrimi, când corul a nădărnicit imnul:

«Tu, atotputernic, o creator sublim,
dăi lumii viață și omului cuvânt,
tine crede, speră întreaga Românie;
orică ie'n ceruri, glorie pe pământ!

Urna votivă a fost așezată la capătul mormântului pe un pedestal de marmură neagră; cele două epitafe au fost întinse pe mormânt; steagurile aduse de deputații au fost așezate ca decorațiune la mormânt: asistenții au anunțat în fața mormântului.

În acest moment suprem al serbării un român, maiorul Boteanu care se întorcea din Franța, unde luase parte la război, a roșit de emoțiune câte-va vorbe, apoi și-a lăsat centurionul dela brâu și l'a lăsat drept

prinos din partea tinerii oștiri române pe mormântul marelui căpitan.

Acest act de spontaneitate a dat nota întregii serbări: ori-și-cine a putut să-și manifeste în toată libertatea simțimentele.

Acolo însă, unde sunt mulți oameni, e și multă lipsă de pricepere și astfel se ivesc și multe nemulțumiri. Nu toți înțelegeau că libertatea de care ne bucurăm ne obliga să ne stăpânim noi înșine pe noi și să păstrăm buna rânduială.

Când bubuitul treasurilor ne-a vestit că primele căruțe au sosit la arcul de triumf, Eminescu și eu am plecat dela poarta mănăstirii și ne-am urcat pe deal, ca să vedem în toată liniștea desfășurarea acestei prime faze a serbării.

Rămaseră acolo alții, care știau să facă lucrurile mai bine decât noi.

Treasurile bubuiau, steagurile filfăiau, vestitul taraf dela Suceava, vre-o treizeci de lăutari îmbrăcați în anterie, cânta marșul lui Mihaiu-Viteazul, transparentele erau luminate, lămpioanele și miile de candelă ardeau, mulțimea izbucnea la sosirea fie-cărei trăsură în urale, și ni-se convenia lui Eminescu și mie să ne bucurăm în toată liniștea de priveliștea aceasta, pe care n'ar fi putut nici ceilalți s'o aibă, dacă noi am fi fost tot atât de slabi în credință și tot atât de puțin stăruitori ca dinșii.

Peste puțin ne-am încredințat că a venit prea multă lume, și nu o să găsim adăposturi destule. La poarta mănăstirii învâlmășala era din ce în ce mai mare, căci toți dedeau năvală asupra mănăstirii, toți protestau contra dispo-

sițiunilor luate de comitet. Adevărații vinovați erau însă, cum G. D. Theodorescu zice în darea sa de seamă, numai cei ce veniseră fără să se fi anunțat.

În mijlocul acestei gălăgii a sosit și deputațiunea din Moldova.

Pe drum membrii deputațiunii aflaseră că unii dintre fruntașii Bucovinenilor stăruie și acum în hotărîrea lor de a nu lua parte la serbare, și V. Alexandri s'a despărțit la Hadikfalva de deputațiune și a urmat drumul spre Cernăuți, ca să se întâlnească cu Hurmuzachi. Sosind dar la Putna, Kogălniceanu era neliniștit și dorea să vorbească cu mine, ca să afle cum stăm cu stăpânirea și dacă poate ori nu să ia parte la serbare.

Alergau dar băieții în toate părțile, ca să mă găsească, și alergătura aceasta a produs un fel de panică în mulțimea și altfel agitată. N'are prostia omenească marginii, și de mintea multora era apropiat gândul că, văzând primejdia, Eminescu și eu am fugit.

Ear noi făceam filosofie la marginea pădurii de brad.

Îl știm cu toții pe M. Kogălniceanu, omul totdeauna scurt și clar, vioiu și tiner până la adânci bătrânețe. Nu-l mai văzusem, dar îl știa Eminescu și-l aveam sus în gândul meu.

I-am spus cu inima deschisă că amicii mei din Bucovina ved lucrurile rău, că guvernul nu ne face nici o greutate și că Căpitanul districtului va asista și el la serbare și va închina la masă pentru poporul român. A rămas.

Tot atunci s'a ivit altă greutate.

nici de seama lui cari să mai câștige biruință ca cea dela Baia...

Judecă bine profesorul Jancsó. Într'adevăr, care Român să nu se întărească în credință putând să ingenunchieze la morminte sfinte ca cel dela Putna? De cât judecă bine numai până la jumătatea lucrurilor...

Să ne lămurim.

Nainte cu treizeci de ani, în urma stăruințelor lui Eminescu și Slavici, se știe, la Putna a mai fost o sărbătoare mare, anume: întru aducerea aminte a înființării acelei mănăstiri... S'atunci s'au adunat acolo Români din toate părțile, mai ales tineri. Eată ce scrie Jancsó despre aceea serbare:

»Atunci au hotărât membrii societății *România Jună*, că tînta lucrării lor pe tărîm istoric, în viața obștească și cea politică va fi: să deștepte în Românii dintre Dnistru și Tisza *simțimentul de a ține împreună și a se iubi între olaltă*. Urmarea acestei hotărîri a fost că peste câțiva ani Slavici s'a întors acasă și a înființat la Sibiu »*Tribuna*«. În colonele căreia s'a scris cu atîta curaj și căldură despre solidaritatea și sentimentul național, cum nu s'a mai făcut până atunci, nici de atunci încolo...

Foarte bine. Recunoaște deci și învățatul maghiar, că Românii *de aici* prind bărbăție pe urmă fie-cărei serbări naționale... De teama asta stăpînirea pune piedeci mergerei noastre la Putna.

Serbarea se va face și în ciuda împotrivirii stăpînirii ungurești... Simțimentul nostru național se va avînta deci și în viitor.

Va mai recunoaște Dr. Jancsó Benedek, că regele Carol este un demn urmaș al marelui Ștefan, că România de azi chiar dacă n'ar fi ispitită a încerca o isbîndă ca cea dela — Baia, poate să ajungă însă craiul Ungurilor în strîmtoarea în care era la 1467 Mateiu. Ei bine: dacă Mateiu a căutat atunci prietinia biruitorului Ștefan, poate să aibă odată și regele Țării Ungurești nevoie de brațele biruitorilor dela Plevna... Și ce crede Dr. Jancsó și toți cei de-o seamă cu el: se va da acest ajutor celor cari acasă la ei vor

Din Moldova veniseră doi archierei cu mare suită, Bobulescu și Filaret Scriban. Țineau să celebreze la sfințirea urnei și a steagurilor și era lucru firesc ca așa să fie. Egu-menul însă nu putea să le dea voie, ear nouă, comitetului, nu ni-se cuvenia nici un amestec în cestiunea aceasta. S'a cerut pe cale telegrafică voie dela Mitropolitul Hacman, și noi nu eram de vină, dacă Rusniacul a zis: „nu!”

Greutatea cea mare s'a ivit însă în ziua următoare.

După alegerea răcută de d-nii T. Maiorescu, I. Negruzzi și V. Pogor, cuvîntarea festivă a fost rostită de A. D. Xenopol, atunci student la universitatea din Berlin. O avem cuvîntarea aceasta, și nu tăgăduia atunci, cum nu tăgăduiește nici astăzi nimeni, că ea este o lucrare de valoare și una din cele mai frumoase opere ale unui scriitor, care atunci ne era totu-tura simpatic și pe cari azi toți îl socotim între cei de frunte. Alegerea fusese însă făcută de niște francmasoni, de cei mai primejdioși cosmopoliți, și asta era o vină pe care adevărații naționaliști nu ne-o puteau ierta.

A urmat apoi masa festivă.

Acceași îmbulzeală ca la poarta mănăstiri.

(Va urma).

să înăbușe în suflet românesc ori ce simțire națională?...

Ce părere trebuie să-și facă România și lumea întreagă despre Unguri văzându-i că laudă guvernul pentru-că luptă cu atîta stăruință împotriva a ori ce avînt național român, pe când de altă parte stăpînirea austriacă nu numai a îngăduit, dar ea însăși la parte la serbarea dela Putna?

Se supără grozav Ungurii când ne aud de — *Impăratul* ear nu de *regele* ungar. Ei vîd în asta o pornire la noi de a slăbi regatul ungar și a lucra înspre întărirea împărăției austriace... Cine însă mai mult de cât guvernul maghiar ține să ne arate, la ori-ce prilej, că frații de sub sceptrul *impăratului* o duc mai bine decât cei din regatul ungar?... În împărăție naționalitățile se bucură de toate bunătățile. În regatul ungarsuntem opriți până și să ne închinăm la mormintele sfinte.

Dr. Jancsó e om cu carte. Nu-l va fi greu să judece: cam ce gânduri cuprind mintea noastră și cam ce trebuie să simțim auzind de porunci ca cele ale rectorilor universităților ungurești, și citind articole ca cel scris de d-sa în »*Budapesti Hirnap*« despre marea serbare a tuturor Românilor.

Russu Șirionu.

Secția naționalităților — reînviată. Din Budapesta se comunică o veste interesantă. Faimoasa secție a naționalităților, înființată de Bánffy și desființată de Széll e pe cale a se reînființa. Se zice că mișcarea activă a Românilor o necesită — I-a să zică cabinet noir-ul ear se pune în practică. Acum suntem pe deplin înțeleși, d-le Tisza.

DIN DIETA.

— Sedința dela 28 Iunie —

Discuția asupra bugetului a început-o azi Polónyi, cunoscutul fanfaron kossuthist. A polemizat cu Kovacevics, oratorul croat de ieri, care precum se știe a ținut o vorbire foarte detestabilă din punctul de vedere croat. Ei bine pe Polónyi, nu l'a mulțumit nici aceasta vorbire și i-a tras aspre lecții croatului, pentru-că a cutezat într'altele să zică: Aderez la limba de comandă maghiară dar aderez și la limba de comandă croată. Polónyi s'a scandalizat de aceasta egalizare a Ungariei cu Croația și i-a reflectat că armate nu pot să aibe de cât statele independente, iar Croația nu e stat independent. Pe urmă a criticat guvernarea lui Khuen Héderváry, ca fost ban al Croației. S'a estins la o caracterizare lungă și plină de satiră a guvernului Tisza și a sfîrșit, între aplausele kossuthistilor, prin a nu primi bugetul.

Sub decursul vorbirii lui Polónyi, Héderváry făcea mereu la însemnări, de unde fiecare credea că va vorbi. S'a și sculat fostul ministru președinte care a făcut unele mărturisiri interesante. Privitor la relațiile dintre dînsul și Bánffy a zis că esplicându-se rău, pe vremea când Bánffy era la putere, activitatea sa din Croația, a voit s'abzică, dar Bánffy nu i-a primit abzicerea.

Baronul Kass Ivor: La asta va trebui să răspundă Bánffy.

În afacerea corupției se declară nevinovat și nu dînsul e cauza că nici până azi nu s'a finalizat afacerea. Trecînd iar la lucrurile din Croația zice că în Croația nici urmă nu mai este de partid austriac și-și

cea din urmă amintire a grănicerilor a parut. (Aplause zgomotoase).

A mai vorbit Hieronymi rectificînd afirmație a lui Polónyi privitoare la jumîntul funcționarilor dela caile ferate Kovacevics esplicându-și unele lapsuri vorbirea de ieri.

Sedința s'a terminat la 2 ore.

Inmormîntarea lui Elie Curescu

Despre înmormîntarea regretatului ședinte a Comunității de avere. »*Drage publică următoarele amănunte:*

Duminecă s'au așezat spre vecinicia în cimitirul dela sf. Ilie din Caransebeș reștele pămîntesti ale răposatului președinte al comunității de avere, Elie Curescu, participant la acest act de ultim onor pămîntesc, lîmne din Caransebeș și din afară, dar mai ales din teritoriul fostei Granițe.

Orașul Caransebeș se îmbrăcase în Steaguri negre fălăiau de pe edificiile Comunei de avere, consistorului gr.-or., primăriei, »*rinenei*« etc. Felinarele electrice erau imbrăcate în voal negru.

În cursul zilei s'au prezentat rînd pe rînd deputațiunile le nemărgăita veduvă, d-na n. Stoclin, care frîntă de durere multumindu-se actele de condolență. Afară de deputațiunile din localitate, a venit deputațiunea »*Lugoj*« condusă de dl protopresbiter Dr. G. Popovici comitatului, condusă de dl comite suprem G. gány și vice-comitele C. Fialka, apoi deputațiunile vice-președintelui dieței dl E. de Jakabffy, comandantul de corp din Timișoara Schwitzer și alții.

Funeraliile s'au început la orele 2. Aici I. P. C. Sa archimandritul vicar Filaret V. asistat de P. O. d-nii protopresbiteri Mihai Popovici (Orșova) și Ioan Pepa (Buzias) și de O. d-nii George Pepa (Domașnia), Iuliu Musta (Glimboc), George Buru și Ioan Stoian (Caransebeș), Ilie (Armeniș), Nicolae Uzonescu (Cârpa), Simeon van (Domașnia) și Valerie Nicolaevici (Valea-lui). Ca petrecători au urmat O. d-nii președinte nescu (Iaz), Suru (Vălișoara), Bistrean (Var), Bucosnița, Domil (Obreaja), Rădoiu (Ciuta), Jupa), Vernichescu (Verciorova), Uzonescu (Bolvașnița), Sîrbu (Rusca), Ivanici (Sadova), Drăgălină (Borlova).

Actul înmormîntării s'a sîvîrșit cu ocazie militară. În fruntea conductului, după purtarea crucii urma un 1/2 pluton de infanterie, cordonul era tras de pompierii voluntari din Caransebeș. În dreapta și stînga conductului purtători de torțe.

După plutonul de infanterie urmau ministranții, apoi Grănicerii în lung șir pe cununii, trăsura cu cununii, personalul și Comunității de avere și deputațiunile din nișeri.

Înainte carului mortuar era preotim lebrantă, corul micșt al Reuniunii române, cîntări și corul teologilor. În jurul carului mortuar erau soldați și purtători de felinare, ear car au urmat: adînc intristată veduvă, deputațiunile diferitelor autorități publice, comitetul munității de avere și numeros public. Conductul se încheia prin alt pluton de infanterie, tea cortegiului era deja în fața episcopiei, s'a pus sfîrșitul în mișcare dela casa mortuară.

Din numeroasele coroane depuse pe mormînt ne-am însemnat în grabă următoarele: Cor. Insoțiri de credit și economii a Reuniunii funcționarilor (»*Merituosului său președinte în de nemărginită grațitudine*«), coroana lui Șușoi, coroana orașului Caransebeș (districț și neuitatului său Representant), coroana personalului silvic din Teregoava, a familiei comunei politice și bisericești Domașnia, a liilor Ioanette și Karl, a Societății »*Severineana*«, a personalului dela »*Severineana*«, a P. C. episcopului diecesan N. Popea și a Ven. Consistorului gr.-or., a familiei Müller, a deputatului Jakabffy, a comitetului comunității de avere, munității de avere, a forestierilor dela a forestierilor dela Caransebeș, a personalului silvic dela Ohaba-Bistra, a amplotiaților de avere, a corpului oficerilor dela reg. 43. a personalului silvic din Bozovici, a institutului

„ojana“ din Lugoj și multe alte, cari ne-au scăpat în grabă.

Ajuns la cimiter, a fost dus cosciugul în biserică St. Ilie, unde a fost așteptat de P. S. Sa episcopul Nicolae Popea, care a citit deslegarea. Predica-panegiric a rostit-o I. P. C. Sa Filaret Musta, scoțând în relief caracterul și meritele neprețioase ale defunctului, schițând biografia lui și luând în termină mișcătoare ertăciunile.

Din străinătate.

Englezii în Tibet. Expedițiunea engleză din Tibet a primit deja întăririle așteptate, căci altcui ministru din India *Brodrick* n'ar fi declarat zilele trecute în cameră, că Anglia a trimis lui Dalai Lama ultimul. Dacă vr' un încredințat de al lui Dalai Lama nu se va prezenta până Sămbătă, conform ultimului în cartierul general englez, atunci trupele engleze vor ataca Lhasa, orașul sânt al Tibetănilor, în care European până azi nu și-a pus piciorul. Dar adevărat este și aceea, că Englezii pentru marșul mai departe nu dispun de harte geografice, și așa nu știu ce greutăți vor mai avea de resbit. Armata engleză se afla la o distanță de circa 40 mile de Lhasa.

Cu toate greutățile ce se vor ivi, Englezii sunt hotărâți să ocupe Lhasa. Este întrebare, că de vor ajunge cu asta. Tibetani vor duce pe Dalai Lama, intruparea lui Buddha unde-va, la nord, și îl vor ascunde în vr'o mănăstire. Asta este cea mai mare greutate, căci Englezii nu vor putea să-l urmărească, așa că la cas de învingere din partea engleză, nu va fi cu cine să se încheie pace, și care ar putea da garanță pentru cuceririle făcute.

Afacerea Chartreux. «La Croix» publică o scrisoare a lui Don Michel, priorul Cartausienilor (Chartreux) din 16 Iunie 1904, în care afirmă că i-s'au cerut 300.000 de lei înainte ca să se cumpere cu ei un număr de deputați pentru a uda haita noastră (pour arroser notre meute) și 2.000.000 după ce se va da autorizație congregației de a rămănea în Franța. Mijlocitorul i-a spus numele a 4 persoane, de cari ar fi fost trimis. Această afacere ar fi cu totul deosebită de cea povestită de «Petit Dauphinois». La convorbirea cu mijlocitorul au mai fost față, și Rey, procuratorul Cartausienilor. Priorul nu va spune numele, pentru-că n'are dovezi.

Tratatul comercial austro-ungar. O depeșă din Berlin, spune despre tratativele pentru tratatul de comerț austro-ungaro-german, următoarele, după «Berliner Tagblatt»: «Dacă privim rezultatul tratativelor de până acuma, urmează că mai sunt greutăți mai mari de învins, până să se poată zice că putem să ne așteptăm la reușita negocierilor.

Bună-voința nu lipsește; dar Germania nu poate face nici o concesie în chestia sănătății vitelor, căci dela măsurile aspre veterinare atârână și sănătatea populației germane. Intrucât însă e vorba de interese hiperagrarie, se va ceda, căci e interesul poporului să aibă carne ieftină. De asemenea și Austro-Ungaria va face concesii în privința taxelor pe produsele industriale germane, cum cere interesul consumatorilor austro-ungari, adică să nu li-se prea scumpească mărfurile ce-și procură acuma din Germania. Un lucru e sigur că, și făcându-se tratat, taxele vamale tot vor fi mai urcate decât până acuma. Destul de bine ar fi dacă vom ajunge la înțelegere și vom avea un tratat, care să nu prea mărginească relațiile comerciale ale celor două țări.

Războiul ruso-japonez.

Nici azi nu au sosit știri mai positive de pe câmpul de război. Telegramele sosite sunt și acum mance, contradictorii, și foarte laconice, așa că adevărul trebuie mai mult ghicit, ori dedus cu aproximativă verosimilitate din diferitele vești, decât primit ca realitate. Japonezii nu lasă să transpire nimic din toate operațiunile lor, așa că există o adevărată nedumerire în privința pozițiilor armatelor lor, ear veștile venite dela Ruși sunt false, intervertite cu scop bine înțeles: manevra de bursă și a produce dispoziție în Rusia. Când se întâmplă că Japonezii dintr'un motiv de strategie bine înțeles evacuează câte-un oraș, Rușii umple lumea cu învingeri rusești, cu toate că nici vorba măcar cel puțin de o mică ciocnire.

Dar fie tabloul ce ni-l facem despre evenimentele din Extremul orient ori cât de întunecat și nesigur, atât rămâne cert, că pregătirile pentru lupta decisivă se fac din ambele părți cu mare asiduitate. Dacă sosesc știri despre mici conflicte, este semn, că Japonezii prin dese atacuri — căci Rușii nici pomenire să ia ofensiva — n'au alta de scop, decât prin mici hărțueli să neliștească pe Ruși, să le taie calea, să le nimicească căile de comunicațiune și să le ia după putință munițiile. Un fel de guerilă până la lovitura decisivă.

Din încercarea flotei ruse dela Port-Arthur — și cum reese din o telegramă de ieri, încercare făcută în două rinduri — pre cum și din aceea a escadrei dela Vladivostoc cu scopul de a se uni ambele, reese evident, că situațiunea Rușilor din Port-Arthur este foarte gravă și desperată. Asediați sunt în curat cu faptul, că la cas, că fortul va cădea, ceea-ce este sigur — pe flota baricardată altă soarte nu o poate aștepta, de cât aceea, că vasele ori vor intra în posesiunea Japonezilor, ori că înșiși Rușii le vor arunca în aer.

Telegramele mai însemnate de azi:

Berlin la 27 Iunie. Din Tokio se telegrafează, că împreună cu vasul scufundat *Joul a prît și admiralul Uchtomsky*. Admiralul Togo nu a urmărit escadra rusă, temându-se de mine, de cari se află nespuse de multe în această regiune.

Londra, 28 Iunie. Din cartierul general rus se vestește, că până când armata lui Kuroki și Oku a cooperat împreună, armata japoneză s'a pregătit pentru lupta decisivă în partea de nord a peninsulei Liaotung. *Ambele armate înaintează de present pentru lovitura decisivă.*

Londra, 28 Iunie. Ziarele *Daily Telegraph* vestește din Tokio: *mareșalul Oyama și maiorul Kodoma vor pleca la 6 Iulie în Manciuria.*

Frankfurt, 28 Iunie. Din Mukden se telegrafează, că armata japoneză n'a încercat până luna trecută nici un atac contra Liaoyangului. Corespondenții diferite ori ziare sunt de față la operațiuni, numai cei englezi și americani nu sunt admiși. Alexiev a interzis ori-ce comunicațiune pe drumul dela Liaoyang până la Mukden, lăsând să li-se răpească populațiunii toate proviziile.

Publicăm aci după «Le temps» un articol referitor la Japonia, scris, cum se zice, de un cunoscător al acestei țări. Notăm că acestul articol nu-l lipsește reavoința, ura ce

se simte pestetot în Franța față de poporul japonez de dragul rusofiliei.

...Cea-ce se mai remarcă la Japonezi este o vanitate prodigioasă; se cred superiori tuturor celorlalte popoare și mai cu seamă Europeanilor.

„Noi am făcut în trei-zece de ani, zic cu mândrie, ceea-ce Europeanii au făcut în timp de secole“. Nu vor să reflecteze că nici odată n'au inventat nici chiar perfecționat; că sunt incapabili de ori-ce progres fără noi, că ei n'au făcut de cât să ne copieze în mod servil și să ne cumpere mașinile și armele! În popor merg mai departe cu imaginația până a-și imagina că sunt inventatorii tuturor creațiunilor moderne!

Un Japonez m'a întrebat într-o zi dacă cunoaștem telefonul în Franța!

A doua caracteristică a Japonezilor e spiritul de intrigă de necrezut, un amestec de vicleșug și înșelăciune mai pronunțat încă ca la ceilalți Asiatiei. Spionajul este o veritabilă instituțiune națională și toată politica lor constă în rapoartele spionilor. Japonezii știau deci perfect de bine tot ce se petrece la Ruși, ei știau că Rușii nu erau preparați de război, că armata lor suferea de lipsa de chocheziune. Cunoșteau rivalitatea unor șefi, disensiunile interioare, venalitatea funcționarilor și incuria guvernatorilor.

Cunoscând aceste defectuosități, nu credeau pe Ruși capabili de a opune cea mai mică rezistență forțelor japoneze ce sunt, trebuie să mărturisim, admirabil organizați. Astfel informați de spionii lor credeau că prin vicleșug unit cu forță vor reuși să-i înghită pe Ruși. Credeau deci să ia Port-Arthurul prin surprisă din prima zi. Port-Arthurul fiind luat și flota rusă distrusă ar fi putut îndată să înceapă ocuparea Manciuriei, odată cu Coreea.

Dar adevăratul lor plan, planul lor grandios, care nu este inventat de mine, dar care este exprimat în mai multe broșuri japoneze era acesta: în totdeauna încrezător în puterea intrigei, credeau că Chinezii fiind excitați de emisarii lor vor face cauză comună cu ei!

De altfel din vanitate nu și-au putut închipui că Chinezii să nu fie plini de admirație pentru ei și prin urmare gata a urma orbește staturile lor.

China ajutată de ei ar fi alungat în urmă Germanii din Kiao-Ciau și Francezii din Indo-China. Pentru Indo-China Japonia mai compta pe ajutorul Siamului care-și acordă influența în urma numărărilor sale intrigi. Scurt, Japonia vroia ca atacând Rusia să arate tuturor Galbenilor revanșa posibilă contra Albilor.

Prin intrigile lor ce le judecau eminamente superioare trebuia să ajungă fatalmente la acest rezultat.

Or, chiar aceste intrigi vor aduce după sine pierderea Japoniei. Toate popoarele europene, Englezii, cu toate că n'o mărturisesc, au fost mișcați de asemenea urzeli; și actualmente Japonia pare suspectă întregii lumi.

Cât privește China, ea n'are nici o considerare pentu Japonezi pe cari continua a-i considera ca barbari; ea așteaptă pentru a fi obligată de a-i imita, ca ei să fie absolut victorioși. China desprețuiește profund armele. Singurii, războinici vice-regele Yun-Chi-Kai și generalul Ma sunt foarte japonofili. Influența lor ar fi foarte suficientă pentru a forța Curtea din Peking să ia partea Japonezilor, dacă Rusia nu și-ar fi luat alte precauțiuni pentru a menține aceeași Curte prin alte temeri. După evenimentele dela 1900, prințul Tuan și generalul Tung-Fu Siu s'au refugiat cu 25 mii de boxeri la nord de Peking.

În 1901, fiul prințului Tuan care poate pretinde coroana imperială a venit să le unească. De atunci Rușii s'au pus în legătură cu ei le-au trecut în mod secret armele; și azi prințul Tuan și generalul Tung-Fu Siu având 50 mii oameni sub ordinele lor, amenință curtea din Peking de a le impune împăratul lor. Curtea dela Peking păstrează deci o prudentă neutralitate.

Se poate conchide că viitorul Japoniei este compromis din două motive: întâiu că Rusia resistă mai bine de cât nu-și începiau Japonezii, că Port-Arthurul nu este încă luat, că războiul se va eternisa de unde rezultă că Japonia va eși complet ruinată din acest război (?).

Al doilea că intrigile japonezilor au căzut, că nici China, nici Indo-China, nici Siamul nu îndrăznesc să se ridice, astfel că lupta rămâne mărginită între Rusia și Japonia.

Correspondență.

Răspuns membrului din comitet la reflecșiunile sale publicate în nr. 111 din „Tribuna“.

„Stilul e omul“. Asta zice un proverb vechiu.

N'avem să facem alta decât să analizăm reflecșiunile membrului din comitet, ca să ne facem o icoană fidelă despre d. sa. Cu toate s'au ocupat d. sa numai cu datorințele sale față de drepturile grănicerilor români impuse comitetului prin Statutele comunității de avere, nu s'au ocupat.

Am să-l răspund scurt și cuprinzător. Familia nr. 110 din comuna Armeniș văzând în ce pericol a ajuns averea noastră a adunat acestea într-o broșură și le-a arătat grănicerului, că conducătorii comunității de avere au eșit din cadrul activității sale, n'au respectat statutele ei au lăsat să intre nedreptăți în reprezentanța comunității de avere.

Broșura nu s'au tipărit și prin ziare pentru-că publicul cel mare românesc n'are nimic d'a face cu averea celor 94 de comune, care formează comunitatea de avere, părtașilor și acelora pe care îi privește e adresată.

Prin urmare, familia nr. 110 n'a căutat să seducă opiniunea publică, n'a căutat să facă reclam românesc, n'a căutat nici ajutor din nici o parte, a vorbit franc și adevărat părtașilor.

Dacă onorabilii din comitetul comunității de avere s'au crezut prin broșură bruscați și calumniști, atunci n'aveau să facă alta, decât să deschidă protocolul împăduririlor, să afle familia împădurită sub nr. 110 și să-i facă proces de presă.

Asta era lucru scurt și cinstit.

Conducătorii vorbesc însă prin gura membrului din comitet, atacă pe generalul Doda, atacă pe mareșalul Seracin; atacă pe grănicerul, care ar fi vina că au ales rău reprezentanța; atacă pe un reprezentant, care după simțul său de dreptate a scris un articol în „Tribuna“ atacă în fine și persoana mea pentru-că am apărut Art. 6 din statute etc. etc.

Reflecșiunile făcute din partea membrului din comitet sunt fără logică sănătoasă, fără bază morală, sunt ținute într'un ton de fariseu.

Cine a căutat ziaristica cu art. 6?
Membrul din comitet.

Cui nu-i place acumă aceasta, dar totuși zice: „Știm noi, că sub comunitatea alegătorilor a înțeles generalul Doda numai pe cei împădușiți și noi așa trebuie să înțelegem. Ei, bine, dacă și d-voastră așa trebuie să înțelegeți, apoi pentru-ce alergați în public și discutați, strigând în gura mare, că art. 6 are alt înțeles, de ce stăruieți să deschideți, ușița cât se poate de largă, de ce sunteți invidioși, desbinați și rivalități la posturi și titluri, de ce turburați apa, de ce a-ți făcut „măciolă“ și a-ți făcut ce-a-ți făcut?“

De ce nu lăsați pe cei morți în pace și pentru-ce compromiteți instituțiunea prin fleacuri și minciuni?

Ce uz și ce corupție domnește la comitetul comunității de avere, care pe toți aceia, cari au curagiul să vorbească adevărul și să țină la statute și la legile pe cari sunt bazate acestea, ală că-i bine să fie înjurați și calumniați?

Veteranul Pișlea e un om de toată lauda. Dinsul a avut curagiul în mai multe rânduri să ceară ordinea și respectarea legilor și a rămas statornic în păreri sale, e un om cu caracter bărbătesc.

Orî pentru aceasta merită d. sa critică și hulire?

Avem însă să lucrăm întru apărarea drepturilor noastre și pentru aceea și pe asta cale le zice familia N. 110 grănicerilor români: *Fiiți cu ochii deschiși, țineți la Statute și la legea pe care sunt bazate, credeți-vă în D-zeu, care totdeauna în momentul cel mai critic întinde mâna de ajutor, și cauza trebuie să ajungă la isbândă.*

Caransebeș, în 27 Iunie 1904.

Ignatie cavalier de Iacobich,
Colonel în retragere.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Iunie 1904.

Știri personale. Maiestatea Sa a făcut ieri la amiază o vizită la prințul Windischgrätz. După amiază la 1 oră a primit pe generalul de cavalerie prințul Wilhelm de Schaumburg Lippe. Ambasadorul austro-ungar la Berlin *Szögyeny Marich*, care de present e în concediu, a fost primit de monarch în audiență mai lungă. Noul ambasador chinez la Viena *Tongtsang* a sosit azi cu suita sa la Viena. Din Viena se anunță, că ducesa de Bavaria *Gizella* a sosit ieri dimineața din München la Viena. La gară a fost primită din partea Maiestății Sale Monarchului.

— **Rector al universității din Cernăuți.** Pe anul școlar 1904/1905 a fost ales dl. Dr. Teodor Tarnavski profesor al facultății teologice rector al universității.

— **Deputați maghiari la conferența interparlamentară din St.-Louis.** Insinuările pentru participare la conferența interparlamentară din St.-Louis s'au terminat și secretarul secției maghiare *Dessewffy* acum a expediat circularul către toți membrii participanți. Secția maghiară va pleca la 9 August din Fiume. Partea cea mai mare a societății constă din membrii parlamentului maghiar, cari sunt următorii: contele *Bánffy Miklós*, *Barabás Béla*, *Blaskovics Ferencz*, *Borbély György*, *Botkai Béla*, *Cseörgheő Gyula*, *Dobóczky Sándor*, *Heinz Hugó*, *Hock János*, br. *Jakey József*, *Jus'h Gyula*, *Kállay Lipót*, contele *Karácsonyi Aladár*, *Krasznay Ferencz*, *Kubik Béla*, *Meszlényi Pál*, *Mohay Sándor*, *Novák József*, *Piukovich József*, *Rajk Aladár*, *Simonyi-Semadan Sándor*, *Szajbely Ferencz*, *Urmánczy Nándor*, br. *Vojnits István*, *Vass Béla*, *Zmuskál Zoltán*.

— **Archidiacon al părților sătmărene,** cu locuința în Careii mari, a fost numit (precum suntem informați) dl. Coriolan Ardelean, profesor gimnazial în Beius. Instalarea s'a săvârșit în 25 l. c. prin dl. caonic Dr. Augustin Lăuran din Oradea-mare.

Examenul de maturitate la școala comercială sup. română din Brașov. Astăzi s'a început examenul verbal de maturitate la școala comercială superioară română din Brașov. Ca comisari asistă din partea Ven. Consistoriu arhidiececan d-l. protopresbiter Vasile Voina, din partea ministeriului de culte și instrucțiune publică d-l. N. Putnoky, directorul gimnasiului din Lugoj și din partea ministeriului de comerț d-l. inginer superior și director al școlii industriale din Murș-Oșorheiu Iacob Fekete. Din 25 candidați, cari s'au supus examenului scripturitic, au fost admiși la examenul verbal 24 de candidați. Retrăgându-se unul din cauză de boală, s'au prezentat cu totul 23 candidați. Examenul durează 3 zile.

— **Româncă distinsă.** La examenele de maturitate date la gimnasiul din Sibiu s'a prezentat și d-șoara Otilia Comșa, fiica d-lui profesor Dumitru Comșa. Tinera și simpatică d-șoară a depus examenul în chip strălucit. A laudat-o însuși comisarul guvernial, inspectorul Isidor Frölich.

O felicităm și noi din tot sufletul.

— **Esamenul de maturitate la gimnasiul din Brașov.** Sâmbătă s'a terminat examenul de maturitate la gimnasiul mare român gr.-or. din Brașov. Dintre 17 candidați admiși la examen, 3 au dat examenul cu foarte bine: V. Vlaicu (pur eminent), N. Boeriu și I. Cupu, 9 cu bine: E. Baiulescu, D. Frâncu, Adam Iancu, R. Mioc, C. Mușlea, I. Nenciu, N. Oprian, V. Stanciu și A. Sulica; 3 cu suficient: M. Boeriu, Baiu Crăciun și G. Șerban. Doi au

fost avizați la examenul de corigență câte un studiu pe luna Septembrie.

— **D-șoară româncă cu examen de maturitate.** Cetim în „Gaz. Trans.“: D-șoara N. Leményi, fiica d-lui avocat și asesor consilierial Dr. Liviu Leményi din Sibiu, a dat succes examenul de maturitate la gimnasiul perior evanghelic din Sibiu.

— **Calătorie princiară.** Principele Elena, fiica regelui Petru, se va duce curând în Italia, unde va rămânea ca oasă al suveranilor italieni.

— **Logodnă.** Dl. Dr. George Roxin, avocat s'a fidanțat cu d-șoara *Otelia Lucreția Ianculescu* din Tiella, cumnata dlui *Virgil Tomulescu* și a d-lui protopresbiter Dr. George Popovici din Lugoj. Sincerele noastre felicitări!

— **O donațiune.** Biblioteca Universității din Heidelberg a primit un dar foarte prețios care consistă dintr-o prețioasă colecție de cărți piruri donate de defunctul Dr. Reinhardt, timpul când a fost consul german la Cairo.

Această interesantă colecție se compune din peste o mie de documente originale care datează din primul veac al islamismului, relevând Egiptul mahometan sub un aspect necunoscut. Mai sunt documente literare de valoare, printre cari unica carte arabă cu scută scrisă pe papir: o biografie a lui Mohammed.

Splendida colecție a fost donată de Dr. Schott, președintele Camerei de comerț din Heidelberg.

— **Statua lui Frideric cel Mare din Washington.** În ziua de 7 Noemvrie c., se va inaugura cu mare solemnitate în Washington (State-Unite), statua regelui Prusiei Frederic cel Mare.

Președintele Statelor-Unite, colonelul Roosevelt va ține discursul festiv.

— **Vase de război vândute Rusiei.** După niște statistici germane următoarele țări au vândut vase de război celor beligeranți:

Germania a vândut Rusiei 7 vapoare, Japoniei 4 steamere. Anglia a vândut Japoniei vapoare ear Rusiei unu singur, „North-Typhoon“. Italia, Olanda, Norvegia au vândut fiecare câte un vapor Japoniei.

— **Un rus despre Japonezi.** Administrația armatei japoneze s'a dovedit în practică fi strălucită. În privința aceasta ei au copiat modul cel mai iscusit pe Germanii. Până acum nu știm dacă spiritul japonez poate rezista ceva mare pe terenul organizatoric, căci noi s'a făcut în timpul mai nou nu sunt deosebiri din statele Europei apusene atât pe partea politică, cât și pe cea economică și tehnologică. Din acest punct de vedere Japoniezii sunt totuși buni copiiști, ceea-ce dovedește încă un salt larg de organizație. Aceasta se vede și dintr-o schimbare istorică a Japoniei.

Trecând la o a doua cerință a unei administrații militare, munca minuțioasă de detaliu găsim în caracterul japonez un talent extraordinar. După ce au imitat organizațiunea europeană, Japoniezii sunt pentru aplicarea oamenilor cel mai potriviți prin grija lor minucioasă, prin munca mare și rezistența lor admirabilă. Japonezul e mare în zelul neîntrecut care se dedă el la munca de detaliu. Unde terii nostri superiori se mărginesc la directivă și revizii generale, Japonezul ține însuși în mână conducerea până la cele mai mici detalii. Această face ca să se poată munci mult și se evite primejdiile și adese-ori infructuoasele împărțiri ale forțelor.

— **Obraznicie jidovească.** Cetim în *kotmány* următoarea știre: Nu suntem întotdeauna catolici și oameni cu simțire. Când însă că o vreme uitat de sine păcătuiește contra cinstirii când ofensează convingerea sfântă în mod brutal, atunci cu drept cuvânt ne revoltăm și ne plinem de indignare. Un exemplu frapant de toleranță și obraznicie jidovească au dat ieri o vreme. În procesiune înălțătoare de inimă au mers 500 bărbați din Budapesta la locul de muncă al *lerinaghi Maria Besnyő*. Când convoiul era pe strada *Kerepes*, doi jidani dintr-un tramvai au scutit după procesiuni. Catolicii din tramvai indignați de vătămarea aceasta s'au aruncat a pietății creștine, au somat pe cei doi jidani

părăsească imediat electricul. Ca satisfacție este asta foarte puțin, căci cei doi ovrei prin apita lor au exprimat prea vădit ura lor față de creștinism. E de regretat că din cauza împrejurărilor dela noi trebuie să se considere ca terminată această afacere. Sigur că este foarte regretabilă, dar las regrete Ungurii, cari au desmerdat atât de mult acest neam vagabund, primindu-l în stinul lor ca adevărați fii ai patriei prin încreștătirea egală, prin recepția și interconfesionalismul stricacios, și instrăinând de la ei pe naționalități, acești fii considerați ca mașteri și azi din partea unei speții de Unguri binecunoscute.

— **Aducerea osămintelor lui Rákoczy în patrie.** În ministerul prezidențial s'a ținut zilele trecute o sfătuire confidențială asupra amănunțelor aducerii în patrie a osămintelor lui Rákoczy. Ancheta a decis afirmativă, că nu numai reliquiile revoluționarului ci și ale președintelui său însoțitori în exiliu vor fi aduse mai întâi la Budapesta de unde vor fi transportate la Cașovia, unde vor fi înmormântate cu mare pompă.

— **Femeile pictore și sculptore.** Uniunea femeilor pictore și sculptore din Paris a dat banchetul ei anual sub presidenția d-nei Esther Huillard, președintă a Uniunii, asistată de d-na ducesă de Uzès, președintă de onoare, de d-nele Bergerot, Attendu și d-șoara Adrien.

Peste 300 de convive au luat parte la această frumoasă manifestare artistică. Printre invitații Uniunii se aflau cele mai eminente personalități din lumea artelor, precum și dl Tony Robert-Fleury, președinte al societății „Artiștilor Francezi“. S'au ridicat toasturi de cătră d-na Huillard și dl T. Robert-Fleury.

— **Descoperirea unui omor.** În comuna Colibia, din județul Ialomița, s'a petrecut următorul fapt:

În curtea d-lui Al. Ghica, arendașul moșiei Balaciu, se afla un servitor adus din București anume Ion Moldoveanu.

Acest servitor a fost bătut în mod foarte crunt, chiar în curtea arendașului, de către Ghiță Costache, logofăt pe moșia d-lui Al. Ghica.

Servitorul Ion Moldoveanu moare după trei zile dela data când a fost bătut.

Medicul plășei face autopsia cadavrului, găsește că moartea a fost naturală și dă voce de înmormântare.

Cazul însă se denunță la direcția generală a serviciului sanitar. Direcțiunea delegă pe medicul primar al județelor Ilfov și Ialomița să procedă la o nouă autopsie. Medicul se transportă la fața locului, se desgroapă cadavrul și se face o nouă autopsie în fața judecătorului de instrucție și a procurorului dela trib. Ialomița.

Medicul constată că moartea a provenit din cauza mai multor lovituri suferite de victimă.

Individul Ghiță Costache, în urma acestei constatări, a fost imediat arestat și depus la arestul preventiv din Călărași.

Parchetul a deschis o anchetă în această privință și cercetează să afle dacă Ion Moldoveanu a fost bătut cu știrea și cu aprobarea arendașului Al. Ghica.

— **Incercare de sinucidere.** Lina Gr. Nicolae, o tinăra fată de 19 se afla până azi dimineață în serviciul lui Abranovici din București strada Pantelimon. Alături dimineața Lina aștepta un răspuns dela iubitul ei și acest răspuns întârziând, o beut vre-o 200 grame spirt denaturat. Cuprinsă de groaznice arsuri sinucigașe a început să țipe. La aceasta alarmă au alergat vecinii, cari aflând de ce suferea, au transportat-o la spitalul Colțea.

— **Cațiunea oficerilor.** În timpul din urmă intrând la ministerul de război mulțime de petițiuni pentru a se da oficerilor concesiunea de căsătorie și în lipsa cațiunii întregi, ministrul a dat tuturor comandantelor ordin, ca în viitoriu să nu mai recomande spre încuviințare cereri de acestea intrate de la oficerii în etate de sub 30 ani. În viitoriu au să se iee în considerare numai cererile intrate dela căpitani, oficeri de stat major, dela oficeri de aceea cari înșiși au fete de măritat, și dela oficeri trecuți peste etatea de 30 ani.

— **Inebunit.** Ziarele din Budapesta au publicat următoarea știre regretabilă: „Dr. Victor Cupșa, proprietar a inebunit eri subit în locuința sa din piața Gellert Nr. 3. Cupșa luând un re-

volver, l'a descărcat asupra jupănelei din casă Etel Weissshaus și asupra feciorului Kovacs Lajos rânindu-l pe acesta ușor. Nenorocitul a fost cu mare greutate desarmat și dus la poliție. Aici s'a constatat, că e nebun periculos și l'au transportat la institutul de alienați din Lipótmező“.

— **Marinari englesi la papa.** Zilele trecute a primit sântul părinte în audiență echipamentul escadrei englese ce staționa la Civitavechia, aproape 600 marinari de tot, cari s'au prezentat la papa sub conducerea oficerilor lor, pentru a-și prezenta omagiile sântului părinte. Era ceva înălțător să vezi, cu câtă devoțiune au ascultat acești bărbați viteji a marelui serviciu divin oficiat pe seama lor. La sfârșitul oficiului sântul părinte a acordat o audiență marinarilor englesi în sala consistoriului. Pontificele i-a primit cu multă iubire exprimându-și bucuria pentru hotărârea de a se folosi de ocaziunea, pentru a-și prezenta omagiile lor urmașului sântului Petru Mai departe sântul părinte a accentuat indeosebi împregiurarea, că domnitorul lor câtă bunăvoință arată pentru catolici și biserică. Imploară ajutorul lui D-zeu asupra lor. Vorbirea pontificelui rostită în limba italiană a fost interpretată de priorul Monsignor Inglesește. La finea audienței pontificele a distribuit medalii de argint celor prezenți, cari cu adevărată pietate și bucurie au primit acest cadou pontifical. Admiralul, cu toate, că nu este catolic, a condus cu cea mai profundă venerațiunea și supunere și iubire pe marinari la papa. După audiență sântul părinte s'a retras în apartamentele sale, ear la ameză a mers în audiență admiralul însoțit de oficeri.

— **Nasi, fostul ministru italian,** de acolo de unde e ascuns, peste graniță, a scris avocatului său că, fără a căuta să se apere, injură pe protivnicii săi și amenință c'o să vie vremea, când nu numai să dovedească nevinovăția sa, dar să-i dea de gol pe ei.

— **Biblioteca pe seama soldaților.** În ministerul pentru apărarea țării se discută cu viu interes un plan în sine foarte salutar. Este adeca vorba să se înființeze o bibliotecă pe seama honvezilor, edându-se fascicule periodice populare, din cari să poată învăța datorința și iubire pentru serviciul militar prin citirea de exemple atrăgătoare. Să așteaptă deja apariția 1—2 fascicule până la toamnă.

— **Dela curtea din Tetinie.** Un mare prânz a fost dat eri în onoarea dlui Nenadovici, secretarul intim al regelui Petru al Serbiei, căruia prințul Nicolae i-a conferit crucea de mare oficer al ordinului Danilo.

— **Epilogul unei mîtuiri.** Tribunalul suprem administrativ a hotărît ca cei zece mîi de franci, predați de Papp Zoltán an vară președintelui Camerei, ca bani de corupțiune, să treacă în casa statului, ca bani fără proprietar.

— **Jocheul asentat.** Jocheul G. Stern din Paris, cel mai vestit călăritor la cursele de cai, săptămâna trecută a fost asentat la miliție, având să serviască un an. Serviciul ordinar în Franția e de doi ani, Stern însă fiind unicul fiu și susținătoriu al mamei sale, avea favorul de a servi numai un an. Comisia de asentare l'a asentat la infanterie, respingându-i cererea de a fi asentat la cavalerie, pe motiv că un an e prea puțin timp pentru-ca să poată deveni bun călăreț.

— **Fulger ucigaș.** Săptămâna trecută s'a descărcat asupra Budapestei o furtună împreună cu puvoiu, dinaintea căruia doi lucrători: zileriul Andreiu Pacera și surugiul Iosif Farkas s'au adăpostit în șopronul unei țiglarii stând proptiți de un stâlp. La câte-va minute după ce nenorociții intrașă acolo, un trăznet puternic a lovit în stîlp, iar cei doi oameni au căzut la pământ

morți. După încetarea turtunei li-au fost aflate acolo cadavrele arse de fulger.

— **Prețul briliantelor urcat.** Prețul diamantelor s'a urcat de cât-va timp cu mai mult de 10 la sută.

Urcarea prețului privește numai pietrele brute.

În Londra unde e piața principală pentru briliante, se crede că urcarea prețului pietrelor n'are altă cauză decât că un sindicat sud-african s'a decis de-a ridica prețul pietrelor.

De zece ani prețul diamantelor s'a urcat mereu și unele feluri sunt cu 100 la sută mai scumpe ca acumă cât-va ani, totuși aceasta nu aduce nici o piedecă în comerțul cu pietrele prețioase.

PARTEA LITERARA.

POVEȚE ACTORILOR.

Frumusețea dicțiunii constă într-o pronunță cuvintele, propozițiile, frazele etc., într-un mod corect, clar, armonios și expresiv.

Ce va să zică a pronunța corect? A pronunța corect înseamnă a exprima cuvintele cu precisiunea și înțelesul ce le sunt consacrate de limba literară, fără a denatura nici una din calitățile semnificărilor lor. Toți vorbim limba românească; mulți însă o vorbesc în așa chip, încât dacă le-ai examina unele cuvinte, nu le-ai putea găsi trecute în dicționar.

Ca ori-ce națiune, avem și noi numeroase dialecte: muntenesc, moldovenesc, oltenesc, transilvănesc, etc. Așa de ex Moldoveanul pronunță: șapte în loc de șapte; cămeșe, în loc de cămașă; se fași în loc de ce faci, etc; Olteanul zice: oichi, în loc de ochi; frumoșale, în loc de frumoșele; Transilvăneanul spune: ghine, în loc de bine; minghe, în loc de mine; duche, în loc de dute, etc. Mai avem apoi numeroase jargoane, între cari cel de mahala și dela țeară sunt în destul de bine cunoscute. Astfel mahalagiul se exprimă: m'ac acasă, în loc de mă duc acasă; pântru ce, dă ce, în loc de pentru-ce de ce; pă mine, pă tine, în loc de pe mine, pe tine; după, în loc de dupe; țaranul zice: chieptene, în loc de pieptene, și când vrea să vorbească și el mai pe radical, zice: pție, în loc de cheie, pțiefle, în loc de chiftele, și așa mai departe.

Ei bine, afară de cazuri anumite, când tocmai trebuie să reprezentăm un personaj prin care autorul vrea să ridiculizeze asemenea limbaj, în restul cazurilor trebuie să evităm cu desăvîrșire dialectele și jargoanele: actorul trebuie să vorbească o limbă românească curată așa cum este ea formată și admisă de pătura cultă și luminată a țării, de oameni cari compun așa zisa elită intelectuală.

Actorii fiind chemați a forma o școală, ca și profesorii, ca și literații, ca și acestora lor le incumbă a-și împlini această misiune cu conștiințioasă, și este mahnitor a constata încă pe teatrul nostru național ca să nu-i zicem teatru-școală, că sunt actori cari vorbesc ca la mahala chiar atunci când reprezintă un personaj de elită.

A pronunța corect mai înseamnă a emite cuvintele cu intensitatea și tonalitatea cerută de sensul fie-căruia. Fie-care cuvânt are un accent propriu al său, care i-ar schimba semnificarea îndată ce ar fi alterat.

Mai ales cuvintele polisilabe, au o anumită silabă pe care trebuie s'o apese accentul tonic. Actorul, pe lângă că cunoaște limba natală, de chiar când începe a învăța să vorbească, totuși trebuie să-și perfecționeze această cunoaștere a limbii printr-o instrucțiune literară deosebită. Nu le va fi deci permis a intona greșit cuvintele, după-cum se obișnuiește foarte des în limbajul oamenilor vulgari. Din punctul de vedere al intensității și mai ales al duratei de pronunțare a cuvintelor, sunt iarăși mulți actori cari păcătuiesc: unii lungesc vorba sau o trăgănesc mai mult decât trebuie, alții fac din contră.

Sunt prin urmare o mulțime de condițiuni care trebuiesc observate pentru-ca cuvintele să poată fi pronunțate în mod corect.

Actorul care și-ar forma o pronunțare corectă în toată strictetea cuvântului, va fi sigur

de o parte de succes, căci va avea astfel o bază serioasă și îi va fi mai ușor la complexarea celorlalte elemente ce constituiesc o bună dicțiune.

Ce va să zică a pronunța clar?

A pronunța clar înseamnă a emite sunetele fie-cărui cuvânt în așa chip încât să producă o impresie completă asupra simțului auditiv al celui care ascultă.

Adică, cuvintele trebuie să iasă astfel din gura actorului, încât auditorul să nu piardă nimic din calitatea lor constitutivă.

Îndeplinirea acestei condiții stă în strânsă legătură cu conformațiunea aparatului vocal al actorului și prin urmare cu funcțiunea fiziologică a acestui aparat.

Pentru-ca un actor să poată pronunța clar, i-se cere mai întâi să aibă toate organele vorbirii bine conformate, și apoi să știe să le conducă într-un chip conștient și mai ales inteligent. Orice defect organic, atrage după sine o funcționare anormală a sa. Chiar când actorul prezintă un asemenea inconvenient, dacă a învățat puțină anatomie și ceva mai multă fiziologie specială, își poate remedia singur defectul.

(Va urma).

Felurimii.

Ce se poate face din pielea de om. — În Tacoma, oraș din Statele Washington, a încercat de mult să fugă din închisoare un bandit anume Blanco, și fiind prins s'a opus la încercare și de aceea a fost împușcat. În urmă pielea după cadavru a fost luată și tăbăcită, făcându-se dintr'nsa pungi de bani. Industria aceasta îngrozitoare se pare a fi mai întinsă decât s'ar părea la prima vedere. Așa cercetările făcute mai în urmă întâmplărilor de mai sus, de către generalul Ben Butler, au dovedit cum că la azilurile de săraci din Statele Masacuset este obiceiul de a se lua pielea după diferitele cadavre. S'a dovedit de asemenea cum că mai înainte se făceau o mulțime de obiecte din pieile tăbăcite ale oamenilor morți, piei pentru luarea cărora îngrijitorii cimitirelor luau plată destul de bună.

În statul Ohio la închisorii era de asemenea acest obicei foarte răspândit, așa încât spre a se avea mai multă piele de om se caută a se omori închisii pentru o vină ori cât de mică ar fi fost ea. În Mexic era ceva foarte obicinuit a se purta diferite obiecte mici făcute tot din asemenea piele; acest obicei exista chiar acum vr'o 70 de ani. De altcund asemenea obiecte erau considerate de Mexicani ca foarte bune pentru farmece.

Chiar și astăzi sunt unele părți ale lumii în cari negoțul cu obiecte lucrate din piele de om sunt încă în întrebuințare, și aceasta din cauză că mai sunt popoare în cari, mai ales straturile de jos, păstrează un mare număr de superstiții.

— „Sclavia femeilor în Turcia“. La congresul internațional al femeilor, ce s'a ținut luna trecută la Berlin, a făcut prințesa turcească „Hairie-ben Aiad“ o interesantă conferință despre soarta femeilor în Turcia. Turcia a subscris actul dela Bruxela despre ștergerea sclaviei cu negri, dar a căsă la ea bântue și acum „sclavia albă“, sclavia femeilor. Femeile în Turcia sunt sclave în înțelesul strict al cuvântului. Turcii cumpără femei pentru haremurile lor și le fac sclave, cari trebuie să asculte orbiș de stăpânii lor și pe cari stăpânii le pot vinde la altul. Instituțiunea sclaviei e spriginită de autorități și chiar persoanele conducătoare și cu influență în viața publică se tem de puterea femeilor libere și preferă, ca sclavele să aducă în lume și să crească generațiune nouă. Pentru a face pe plac persoanelor înalte, chiar soțiile lor (sclave) se ocupă în stil mare cu comerțul și dresarea sclavelor. Fetele (sclavele) pentru haremurii sunt cumpărate mai ales din Caucaș. La sclavia femeilor nu vor renunța Turcii niciodată de bună voie, ci numai sub presiunea puternică a opiniei publice din Europa, care a șters odinioară sclavia cu negri.

Telegrame.

Constantinopole. Toate zările turcești comentează în mod elogios și cu satisfacție primirea făcută la Viena misiunii extraordinare otomane și scriu că în timpul domniei actualului Sultan, amicitia între cele două puteri vecine a fost consolidată, iar aceste sentimente amicale au luat un caracter de cordialitate.

Este firesc, adaugă zările, că prin decorarea împăratului Francisc Iosif cu însemnele ordinului „Hanedan Ali Osman“ relațiunile între cele două guverne s'au întărit și mai mult.

Constantinopole. Știrea, că ambasada engleză ar fi amenințat cu o demonstrațiune navală din cauza situațiunii Armenilor din Vilaetul Bitlis, este inexactă. Este adevărat însă că ambasada engleză a făcut demersuri mai energice de cât ambasadorii ruși și francezi, dar ea așteaptă în prevederea unei eventualități de demersuri ulterioare, rapoartele consulilor sei în privința participării Curzilor la excesele comise contra Armenilor.

Sofia 26 Iunie. Presa se ocupă cu veștile rele căt mereu sosesc din Macedonia, conform cărora starea elementului bulgar se schimbă tot mai spre rău. Din mai multe locuri vin știri despre nouă cruzimi ale bandelor turcești. Autoritățile turcești de lângă frontiera aproape de Kustendil au refuzat pe mulți refugiați, cari au voit să se reîntoarcă.

Constantinopole 27 Iunie Conform rapoartelor Porții sunt diferite semne, cari arată, că comitetele macedonene de nou încep o activitate intensivă. Aceea însă nu se știe încă dacă în viitorul apropiat ori mai târziu se plănuiește vre-o acțiune. În vilaetul Ueskueb și-a ridicat capul o bandă, ale cărei conducători sunt adunați de de refugiați bulgari, cari nu de mult au fost amnestiați.

Constantinopole 16 Iunie. Pașa Hilmi a recomandat Porții să adopte conspectul elaborat de el și de agenții civili cu privire la încasarea decimeii.

Constantinopole 20 Iunie. Comisiunea aleasă din membrii s-tului Sinod, încredințată cu propunerea unor măsuri pentru apărarea grecilor împotriva volnicilor comitațiilor, a propus următoarele: Episcopii macedoneni vor înainta lui Hilmi pașa și agenților civili un memorandum, la care vor alătura și conspectul despre omorurile comise și toate volniciile sevărșite. Memorandele vor fi prezentate Patriarhatului, Porții și Sultanului în copie. Afară de asta s'a hotărât ca metropoliții și patriarhatul să ridice acuza la Poartă. Întru-cât aceste măsuri n'ar duce la rezultat suficient, se va griji de măsuri extra-ordinare. Aceste concluse au fost în ședința de alaltăieri a s-tului sinod aprobate.

Constantinopole 27 Iunie. Cu ocaziunea audienței agentului diplomatic bulgar Nacevici la sultan, acesta a adus elogii principelui Ferdinand și guvernului bulgar, încredințând pe agent să fie interpretul sentimentelor sale amicale la principe.

Dare de seamă și mulțamită publică.

Petrecerea de vară a Reuniunii meseriașilor și negustorilor ce a avut loc în 18 st. v. Maiu a. c. a treia zi de sf. Rusalii nefiind timpul favorabil s'a ținut a doua zi. Au contribuit următorii on. oaspeți: Adam Micu, notar comunal 5 coroane; Cingudean, Petru Juga preot în Tilisca, George Bărbat vice-notar, Ioan Tănăsă, inv., Nicolae Serb, inv., Ioan Vlad, Viun Neguț. câte 2 cor.; Romulus Vraciu, inv. 1 cor. 20 bani; Ioan Creangă, inv., Ioan Ghișă, contabil, Iacob Beu, econom, (Apoldu-mic), Nicolae Ciufană, econ. de oi, Ioan Nedela, econ. în Dobârca, Națea Danil, Jina Vasile, Ordean Jina, Ilie Moga, fabricant de lumină, Dumitru Branga, neguț., Dumitru D. Branga neguț., George Vonica neguț. Vasile Răduțiu, pantofar, Nicolae Oprean, neguț., Dumitru Rodean neguț., Mihail Hăsegan, Seliște, Dumitru Comă pelar în Seliște, Constantin Bozdog comer., Dumitru Vraciu, ferar, Nicolae Bozdog comer., Constantin Mănițiu, cojocar, Ioan Bozdog comer., Ioan Dancilă, măsar, Aron Oprian, pantofar, Ioan Bozdog, cojocar, Ioan Toma, covrigar, Nicolae Banu, curelar, Iosiv Banu, cojocar, Ioan Banu, cojocar, Nicolae Fântână, pantofar, Ioan Dancilă, curelar, Ilie Moga, neguț., Ioan Moga, fabricant de lumină,

George Băjia, pantofar, Ioan Sarb, cojocar, Stanciu, funcționar câte 1 cor.; George Vrotar, 80 bani; Constantin Banu, curelar, Iae Branga, măsar, Ilie A. Dobrotă, zidar, Fântână, pantofar, Nicolae Olar, pantofar, Garafie, curelar, Nicolae Moga, fabricant de mini, Ioan Giufană, cojocar, Ioan Garafie, Nicolae Vraciu pădurar, Pampilie Istrate, cojina, George Radu, măsar câte 60 bani; Du Oprean, neguț., Aron Siufană, măsar, Fântână, cojoc., Ilie Mănițiu, cojocar, Ioan dorian, c. pant., Aron Simion, c. pant., Ioan tână cojocar, Nicolae Prodan, coj., Ioan c. ferar, Ioan Radu, c. lăcătuș, Dumitru F. c. curelar, Alexandru Vraciu, c. pant., D. Siufană c. curelar, Nicolae Rodean, neguț. mitru Mănițiu, neguț., Dumitru Bozdog, c. Dumitru Siufană, c. pălărier câte 40 bani. Radu 30 bani.

S'au încasat suma de 71 cor. 60 bani mănec un venit curat de 42 cor. 74 fil.

În numele Reuniunii acesteia mă simt plăcut îndatorat ale aduce adănc simțitele mulțumite.

Poiana în Maiu 1904.

Ilie Dob

INSERTIUNI și RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a
Fraților Bert

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrássy-tér

Telefon 386.

Telefon 3

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal diferite instrumente, în ferărit pentru și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și ding de primul rang. Mașine (sparher) tru buchtării de Olanda elegante, spec pentru economia de casă, dulapuri ghiață.

Arme Jeralh și Piper, puște pentru vână Monopol de vânzare a coaselor de ot rabás Béla și a pompelor de stropit peronosporei pe lângă o garanță de 10 Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, țiluri și briciuri.

Deposit exclusiv „AHOI“.

Pe seama ținuturilor su unga e unicul deposit al strului de argint: VEN pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează preturile ieftine de zi. Nr. 2

În magazinul pentru

mărfuri de grădina
ARAD.

Piața Tökölly, lângă biserică

se fac buchete și coroane moderne flori vii și se pregătesc tot felul de obiecte de lux.

Aci se pot căpăta și tot felul plante de grădini precum: plante, semințe verdețuri și fructe pentru prețuri de

Cu stimă:

SAMUEL PAPA

grădinar, redactorul ziarului p. grădina

A Kertészeti Közlöny

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Rusu-Ștrianu.

ositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

233

biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Ferăria lui PÖHM és GEDEON

Arad, în colțul str. Eötvös și piața Libertății (Szabadság-tér)
asa Rozsnyay) în localitățile foste alui Andrányi Gustáv.

Asortiment bogat și provăzut cu tot felul de ruși, figuri și cercuri
de fer, plăci de cinc, fer și cupru.

Cuptoare de fer

237

Articole de economie și căsnicie, ■ ■ ■ ■ ■

■ ■ ■ ■ ■ instrumente p. toate ramurile industriale

Arme pistoale și catușe.

Grinzii de fer se furnizează ieftin și prompt.

Are deposit de cărbuni de lemn și de peatră pentru fauri
în preț foarte ieftin.

Vinzare de praf de pușcă reg. ung

În atenția ziditorilor!

Biurul de zidire și magazinul de lemne al întreprinzătorilor de zidiri

Vollák József és Társa

Arad, Radnai-út 6. szám.

Telefon pentru oraș și comitat 65.

256

Primin ori-ce lucrări de zidire

precum zidire de case de închiriat, edificii private, vile, etc. în ori-ce stil;
în loc și în provincie, mai departe zidirea respective construirea și aran-
gierea de ghițării, elevatori, magazine și staluri, etc., precum și transfor-
marea de edificii vechi, construirea și vopsirea de frontispicii, uscarea pă-
reților umezi.

Lucrări de ciment și anume: pardoseală de ciment, baze de beton,
trepte, boltituri, iesele de ciment și vălăe de adăpat vitele, canaluri de
beton, mine etc.

Lucrări de lemnari, precum: coperișe, construcții de coperișe, ma-
gazine, șopronuri și alte încăperi economice pe lângă garanță de mai mulți ani.
Construirea de coperișe de ciment de lemn pentru prețul cel mai ieftin.

Măsurarea și expertizarea de edificii.

Cu bugeturi servim la dorință gratuit.

Mulțumind pentru încrederea clienților noștri, ne rugăm să ni-o pă-
streze și pe mai departe.

Cu deosebit respect

Vollák József és Társa.

Biurul de arhitectură
al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri
și acceptază tot felul de lucru apar-
ținător în sfera arhitecturii mai

217

înalte.

Apărare contra arșiței soarelui!

avem onoare a vă recomanda cu sosirea sezonului de vară

Rolurile de fereastră americane

construcția cea mai bună.

Aceste roluri, care sunt construite din lemngradul calitatea
cea mai excelentă,

sunt provăzute cu mecanism automobil

sunt foarte durabile și se opresc la ori-ce înălțime.

Prețurile după mărimea ferestrelor 3-60, 5— cor. și mai sus.

Mai departe

asortiment bogat în cămăși de turiști de vară,

pălării de paie, umbrele p. bărbați și femei.

pentru prețuri sensațional de ieftine.

La cumpărări de 10 coroane se acordă un tablou în
mărime naturală de 3 coroane

247

ZIMMERMANN és EISELE

LA „PAPAGALUL VERDE“ (Zöld papagály).

ARAD, Andrássy-tér és Weitzer János-utca sarkán.

Bani!

**Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează
timpul cel mai scurt**

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensi, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost
funcțiune se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de 10, 12, 15
20 ani cu 7% fără cambiu, ei numai pe obligațiune.

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

În epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii împliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidăm împrumuturi ipotecare până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case mai mari chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirit și extrasul de pe cartă funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

În ori-ce afacere de împrumut dau deslășirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.

ARAD, Tipografia George Nichin.